

Veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

Transpordiamet esitas 10.02.2026 Keskkonnametile veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu taotluse Peipsi järves (VEE2075600) asuva üldkasutatava laevatee Eesti Värava kanali hooldussüvendamiseks ja kaadamiseks kanali vahetuslähedusse.

Keskkonnaamet kontrollis taotluse vastavust nõuetele ja pidas esitatud teavet piisavaks veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu menetluse algatamiseks.

Kavandatud tööd jäävad Peipsiveere looduskaitseala¹ Emajõe suudmeala piiranguvööndisse², Ala kuulub ühtlasi üle-euroopalisel Natura 2000 võrgustikku Peipsiveere linnu- ja loodusala³. Setete eemaldamise maht on taotluses märgitud ligikaudu 36000 m³ ja kordussüvendamise mahuks 5000 m³.

KeHJS § 3 lõike 1 punkti 2 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui kavandatakse tegevust, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile, ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik.

Eeltoodud tööde läbiviimiseks on koostatud Eesti Värava ja Praaga kanalite süvendamise keskkonnamõju hindamine. TÜ Eesti Mereinstituut, töö nr LP1M1060154. Tallinn, 2007 (edaspidi *KMH aruanne*).

KMH aruanne, milles hinnatakse Peipsi Värava kanali hooldussüvendamise mõju, on koostatud 2007. aastal. 2004. aastal esitati Natura 2000 võrgustikku Emajõe-Suursoo loodusala ning Emajõe suudmeala ja Piirissaare linnuala⁴. Peipsiveere looduskaitseala loodi 2013. aastal⁵ Piirissaare zooloogilis-botaanilise kaitseala, Emajõe suudmeala hoiuala ning Emajõe-Suursoo sookaitseala liitmisel üheks kaitsealaks. Seega oli keskkonnamõju hindamise aruande koostamise ajal olukord Natura võrgustikku arvatud aladega praegusest mõnevõrra erinev, kuid Emajõe suudmeala ja Piirissaare linnuala (pindala 34 180 ha) ja Emajõe-Suursoo loodusala (pindala 22 870) ulatus kattub suures osas Peipsiveere linnu- ja loodusala (34 610 ha) ning kaitse-eesmärkides ei ole sisulisi muutusi.

I. EELHINNANG

1.Kavandatav tegevus

1.1.tegevuse iseloom ja maht

Veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu taotlus esitati Peipsi järves (VEE2075600) asuva üldkasutatava laevatee Eesti Värava kanali hooldussüvendamiseks ja kaadamiseks kanali vahetuslähedusse.

¹ EELIS registrikood KLO1000624

² EELIS registrikood KLO1101443

³ EELIS registrikoodid RAH0000690; RAH0000692

⁴ Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 määrus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“, redaktsiooni jõustumise kp 05.08.2004

⁵ Vabariigi Valitsuse 20.12.2013 määrus nr 184 „Peipsiveere looduskaitseala kaitse-eeskiri“

1.2.tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähi-piirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Kavandatava tegevusega seonduvad järgmised strateegilised arengudokumendid:

Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava (aastateks 2022-2027, kinnitatud Keskkonnaministeeriumi poolt 07.10.2022 käskkirjaga nr 1-2/22/357).

- Vesikonna veemajanduskava koostamisel lähtuti Euroopa Parlamendi ja nõukogu veepoliitika raamdirektiivis (2000/60/EÜ) ja veeseaduses sätestatud eesmärkidest ning nõuetest.
- Veepoliitika raamdirektiiv seab veekaitse põhieesmärgiks kõikide vete hea seisundi saavutamise. Selle eesmärgi saavutamiseks rakendatakse valgalapõhise veemajanduse põhimõtteid, mille osaks oli ka veemajanduskavade koostamine.

Kavandatav tegevus on otseselt seotud Ida-Eesti vesikonna veemajanduskavas käsitletud seisuveekogumiga Peipsi järv (kood 2075600_1).

Eesti Värava ja Praaga kanalite süvendamise keskkonnamõju hindamine. TÜ Eesti Mereinstituut, töö nr LP1M1060154. Tallinn, 2007 (edaspidi *KMH aruanne*).

Peipsiveere looduskaitseala kaitse-eeskiri.

Ülevaade Peipsiveere LKA linnustikust ja kaitsemeetmetest. Koostajad Leho Luigujõe ja Andres Kuresoo. Tartu, 2013.

Tõugja (*Aspius aspius*) kaitse tegevuskava (kinnitatud 2018).

Kasutatud on ka väikeluige (*Cygnus columbianus bewickii* Yarr.) kaitse tegevuskava (kinnitatud 2018) ja Lahepera hoiuala kaitsekorralduskava 2011-2020.

1.3.ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Tööde käigus taastumatuid loodusressursse ei kasutusse ei võeta. Mõju põhjaveele ei ole, töökorras tehnika kasutamisel ei ole põhjavee või pinnavee saastumise ohtu.

1.4.tegevuse energiakasutus

Tööde käigus otsest energiakasutust ei kaasne.

1.5.tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Taotletava tegevusega ei kaasne saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Ajutiselt võib tööde ajal tõusta töötsoonis vees heljumi sisaldus, mis peale tööde lõppu tavapäraselt normaliseerub.

Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat müra.

1.6.ektiivad jäätmed ning nende käitlemine

Tööde teostamisel jäätmeid ei teki.

1.7.tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Kui tegevuse läbi viimisel kasutatakse tehniliselt korrasolevaid masinaid, ei kaasne sette eemaldamise ja süvendamisega tavapäraselt avariilukordade esinemist.

1.8.tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Tegevusega ei kaasne eeldatavalt suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

Tööd toimuvad Peipsi järves (VEE2075600) asuvas Eesti Värava kanalis. Kavandatava tegevusega ei tõkestata Eesti Värava kanali vee liikumist ega tekitata veerežiimi muutusi

2.1.olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Töödega ei kaasne muutusi maakasutuses.

2.2.alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Peipsi järv on avalik veekogu ja on erinevate huvigruppide poolt laialdaselt kasutatav. Veeseaduse mõistes on piiriveekogu veekogu, mida mööda kulgeb riigipiir. Peipsi järv on Venemaa piiril asuv Eesti suurim järv, mis on oma suuruselt neljas järv Euroopas. 44 % järvest kuulub Eesti Vabariigile, 56 % Venemaale. Järv koosneb kolmest selgesti eristatavast osast: Põhjapoolne on kõige suurem ja sügavam Peipsi ise, veekogu lõunapoolne osa kannab nime Pihkva järv ja neid kahte ühendav Lämmijärv.

2.3.keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Setetest puhastatav Eesti Värava kanal asub Peipsiveere looduskaitseala⁶ Emajõe suudmeala piiranguvööndis, mille kaitse-eesmärk on linnustiku rahvusvahelise tähtsusega rändepeatus-, pesitsus-, toitumis- ja sulgimispaikade - Peipsi järve ja roostike ning vee-elustiku kaitse⁷.

Looduskaitseala on samades piirides määratud Peipsiveere loodus- ja linnualaks, mille seisundit kavandatav vee erikasutus võib mõjutada.

Peipsiveere loodusala⁸ kaitstavad elupaigatüübid on: vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), niiskuslembesed kõrgrohostud (6430), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusemetsad (*9010), soostuvad ja soo-lehtmetsad

⁶ keskkonnaregistri kood KLO1000624; Vabariigi Valitsuse 20.12.2013 määrus nr 184 „Peipsiveere looduskaitseala kaitse-eeskiri“

⁷ kaitse-eeskiri“ § 14 lg 3

⁸ keskkonnaregistri kood RAH0000692, rahvusvaheline kood EE0080323

(*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on harilik tõugjas (*Aspius aspius*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), harilik vingerjas (*Misgurnus fossilis*), laiujur (*Dytiscus latissimus*), suur-rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*), roheline kaksikhammas (*Dicranum viride*), läikiv kurdsirbik (*Drepanocladus vernicosus*) ja saarmas (*Lutra lutra*).

Peipsiveere linnuala⁹ liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse on rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), suur-laukhani (*Anser albifrons*), rabahani (*Anser fabalis*), kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), suur-konnakotkas (*Aquila clanga*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), hüüp (*Botaurus stellaris*), sõtkas (*Bucephala clangula*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), mustviies (*Chlidonias niger*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), väikepistrik (*Falco columbarius*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), rohunepp (*Gallinago media*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), hallõgija (*Lanius excubitor*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), väikekajakas (*Larus minutus*), mudanepp (*Limnodytes minimus*), väikekoskel (*Mergus albellus*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), kalakotkas (*Pandion haliaetus*), täpikhuik (*Porzana porzana*), vööt-pöösälind (*Sylvia nisoria*) ja teder (*Tetrao tetrix*).

Looduskaitseala ja Natura 2000 võrgustiku linnu- ja loodusala väärtused, ohutegurid ja kaitse-eesmärkide saavutamiseks vajalikud meetmed on toodud ala kaitsekorralduskavas. Kavandatav tegevus ei ole seotud Peipsiveere loodus- ja linnuala kaitsekorraldusega.

Peipsi järv ei ole määratud loodusdirektiivi elupaigatüübiks, kuid järv on elupaigaks loodusala kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele nagu tõugjas, vingerjas, võldas ja hink. Kaitstavate liikide elupaikade säilimiseks on oluline vältida järve vee kvaliteedi halvenemist. Kaitstav elupaigatüüpi pole ka puhastatavas kanalis, mida kasutavad toitumisalana nahkhiireliigid suurvidevlane ja veelendlane ning kanali kaldavalli elupaigana kaldapääsuke. Peipsi järvega seotud linnuala kaitse-eesmärgiks olevad liigid on tihedalt seotud veekogu ja selle kaldaalaga. Peipsi järv on oluline rändlindude puhke- ja toitumisala ning järv on tähtis pesitsusala linnuala kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele nagu hüüp, rästas-roolind, roo-loorkull, väikekajakas, mustviies ja täpikhuik.

Loodusdirektiivi eesmärk on vältida Natura 2000 võrgustiku alade kahjustamist ning tagada loodusdirektiivi I lisas nimetatud looduslike või poollooduslike elupaigatüüpide või II lisas nimetatud liikide soodsa seisundi säilitamine või taastamine. Linnudirektiivi üheks eesmärgiks on Natura 2000 linnualal tagada kaitse-eesmärgiks olevate linnuliikide soodne seisund.

Kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alasid tööde piirkonnas ei ole.

2.4. inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Kavandataval tegevusel (sette eemaldamine) puudub otsene mõju inimese tervisele ja heaolule.

3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

3.1.mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus

Valguse, soojuste, kiirguse ja lõhna reostust sette eemaldamisega ümbruskonnale eeldatavalt ei kaasne. Eeltoodud tegevusega ei kaasne saasteainete heidet välisõhku, mis põhjustaks pöördumatuid muutusi antud piirkonnas. Tööde teostamise perioodil kaasneb ajutine müra.

⁹ keskkonnaregistri kood RAH0000690, rahvusvaheline kood EE0080323

Kavandatavat tegevust saab käsitleda kui tavapärast ehitustegevust. Ehitusest ja materjali veost tingitud müra ja vibratsioon jäävad tavapärasele ehitusega kaasnevale tasemele.

Süvendamise ja kaadamisega kaasneb lokaalne mõju Peipsi järvele, kuna tekkiva heljumi levimise ja mõju minimaliseerimiseks tuleb veekeskkonnas töid teostada madalveeperioodil.

3.2.mõju ilmnemise tõenäosus

Peipsi järve veekvaliteedile olulist mõju ei kaasne süvendamise ja kaadamise käigus, kuna töid teostatakse madalvee perioodil, et vähendada sette ja heljumi koormust.

3.3.mõju tugevus, kestus, sagedus ja pöördumus

Süvendamine ja kaadamine on ajutine tegevus ja see ei põhjusta pöördumatuid muutusi antud piirkonnas.

3.4.mõju piiriülesus

Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.5.mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.5.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Võimaliku mõju prognoosimisel lähtutakse keskkonnamõju taotlusest ning tuginetakse järgmistele allikatele:

1. Eesti Värava ja Praaga kanalite süvendamise keskkonnamõju hindamine. TÜ Eesti Mereinstituut, töö nr LP1M1060154. Tallinn, 2007 (edaspidi *KMH aruanne*).
2. Peipsiveere looduskaitseala kaitsekorralduskava 2016-2025 (edaspidi *kaitsekorralduskava*).
3. Ülevaade Peipsiveere LKA linnustikust ja kaitsemeetmetest. Koostajad Leho Luigujõe ja Andres Kuresoo. Tartu, 2013.
4. Tõugja (*Aspius aspius*) kaitse tegevuskava (kinnitatud 2018).
Kasutatud on ka väikeluige (*Cygnus columbianus bewickii* Yarr.) kaitse tegevuskava (kinnitatud 2018) ja Lahepera hoiuala kaitsekorralduskava 2011-2020.

KMH aruanne, milles hinnatakse Eesti Värava kanali hooldussüvendamise mõju, on koostatud 2007. aastal. 2004. aastal esitati Natura 2000 võrgustikku Emajõe-Suursoo loodusala ning Emajõe suudmeala ja Piirissaare linnuala¹⁰. Peipsiveere looduskaitseala loodi 2013. aastal¹¹ Piirissaare zooloogilis-botaanilise kaitseala, Emajõe suudmeala hoiuala ning Emajõe-Suursoo sookaitseala liitmisel üheks kaitsealaks. Seega oli keskkonnamõju hindamise aruande koostamise ajal olukord Natura võrgustikku arvatud aladega praegusest mõnevõrra erinev, kuid Emajõe suudmeala ja Piirissaare linnuala (pindala 34 180 ha) ja Emajõe-Suursoo loodusala (pindala 22 870) ulatus kattub suures osas Peipsiveere linna- ja loodusala (34 610 ha) ning kaitse-eesmärkides ei ole sisulisi muutusi.

¹⁰ Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 määrus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“, redaktsiooni jõustumise kp 05.08.2004

¹¹ Vabariigi Valitsuse 20.12.2013 määrus nr 184 „Peipsiveere looduskaitseala kaitse-eeskiri“

Tegevuse võimalik mõju Peipsiveere loodusala kaitse-eesmärkidele

Elupaigatüübid

Eesti Värava kanali alal ei ole loodusala kaitse-eesmärkideks määratud elupaigatüüpe. Peipsi järve loetakse vastavaks loodusdirektiivi I lisa elupaigatüübile *vähe kuni kesktoitelised mõõdukalt kareda veega järved* (3130), kuid selles piirkonnas ei ole järv määratletud loodusdirektiivi elupaigatüübina ning järve kui elupaigatüübi kaitse ei ole loodusala kaitse-eesmärgiks. Järv kui elupaigatüüp 3130 on kaitse-eesmärgiks Lahepera looduslal ja Sahmeni looduslal. Kanalile lähim kaitse-eesmärgiks olev elupaigatüüp (siirde- ja õõtsiksood, 7140) levib järve läänerrannikul, mõlemal pool Emajõe suuet, kuid kavandataval tegevusel ei ole sellele elupaigatüübile eeldatavalt olulist negatiivset mõju.

Kuigi Peipsi järv ei ole elupaigatüübina loodusala kaitse-eesmärgiks, on järv elupaigaks loodusala kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele tõugjale, vingerjale, võldasele ja hingule ning kaitstavate liikide elupaikade soodsa seisundi säilimiseks on oluline vältida järve seisundi halvenemist.

Peipsi järve veepeegli pindala on keskmise veetaseme juures 3540 km², keskmine sügavus 8 m ja suurim sügavus on 17,6 m. Eesti akvatooriumile jääb Peipsi järve 1570 km² ehk 44% ja see kuulub Ida-Eesti vesikonna Peipsi alamvesikonda. Peipsi ökosüsteemile on iseloomulik suur aastatevaheline varieeruvus, kuna seda mõjutavad korraga mitmed looduslikud protsessid (veetaseme ja -temperatuuri perioodilised muutused, ekstreemsed ilmastikunähtused, jääolud, valdavad tuuled jne) ja inimtekkelised survetegurid (eutrofeerumine, reostus, võõrliigid, kalapüük, jne). Neist kaks kõige olulisemat koosinevat ja teineteist võimendavat mõjurit on praegu eutrofeerumine ja ilmastikumuutustest tingitud häired, mis koostöös võivad põhjustada järve ökosüsteemi ebastabiilsust ja sageli ka prognoosimatu suunaga muutusi. Seisundi parandamise kõige olulisemaks meetmeks on välise, valgalaalast lähtuva koormuse vähendamine.

Ilmastikust tingitud muutused võivad võimendada või pidurdada eutrofeerumisprotsessi järves. Eesti Värava piirkonnas on keskkonnatingimused varieeruvad ning vee kvaliteet sõltub ka valitsevatest tuultest ja vee liikumisest. Siin esineb tugevate tormilainetega intensiivne rannaliivade liikumine. KMH aruandes on viidatud limnoloogiakeskuse teadlaste andmetel veetaseme ning vee lämmastiku- ja fosforisisalduse vahelise korrelatsiooni kohta - kõrgema veeseisuga suureneb nitraadisisaldus, madalveega üldfosfori sisaldus. Viimane nähtus on ilmselt tingitud settes leiduva fosfaadi suuremast vabanemisest vette, sest madalaveelistel aladel keerutab lainetus tuulega põhjasette (siin peamiselt liiva) hõlpsasti üles.

KMH aruandes on leitud, et kanali süvendamine ja kaadamine ei tekita täiendavaidmäärgatavaid mõjusid järve lokaalses hüdrodünaamikas. Heljumi leviku osas on eksperdid (H. Mäemets, K. Orviku, A. Järvik) viidanud, et aadamiskohal tekib heljumi suure tõenäosusega arvestatavas koguses. Heljumi kandumise tõenäosuseks maksimumkauguseks on hinnatud 5-6 km. Soovitatakse operatiivset seiret, vähemalt kaadamise algetapil, et selgitada heljumi kandumise tegelikku kaugust eri tuultega ja, saadud andmetele toetudes, määratleda kaadamise režiim.

Hinnates tegevuse mõju veetaimestikule ja põhjaloomastikule leidsid eksperdid (H. Mäemets, K. Kangur), et Eesti Värava piirkonna veepõhjataimestik ei ole eriti rikkalik ja kuigi süvendamisel tekkiva heljumi kandumist madalatele aladele ei saa välistada, ei ole oodata kuigi märkimisväärset kahju taimestikukooslustele. Seda ka vahetult laevakanalis endas, kus seal praegu kasvab vähearvukas taimestik hukkub täielikult, kuid tõenäoselt taastub mõne aasta möödudes. Põhjaloomastik hävib samuti täielikult süvendataval alal, kuid taastub oodatavalt 1–3 aasta jooksul. Süvendamisega piirnevatel aladel põhjaloomastiku arvukus tõenäoselt kasvab juba süvenduse ajal, eriti filtreerijate arvelt.

Kokkuvõttev hinnang on siiski, et kuna süvendamine on väikesemahuline, siis ei tõuse ilmselt ringlusse ka märkimisväärses koguses setetes olevaid toitesooli ja lähialade põhjaloomastiku arvukus tõenäoselt oluliselt ei kasva. Ka ei peaks summaarne tekkiva heljumi negatiivne mõju põhjataimestikule, arvestades ka suhteliselt lühikest (alla 30 päeva) ekspositsiooni kestust, olema kuigivõrd märgatav. Ka need mitteolulised negatiivsed mõjud kaovad oodatavalt järgneval aastal.

KMH käigus võimaliku reostuse selgitamiseks võetud pinnaseproovid näitasid, et süvendamisaladel on tegemist puhta pinnasega, mida võib järve uputada. Võetud proovide järgi on pinnase ja põhjasetete keskkonnaseisund hea ehk keskkonnale ohutu.

Eelnevat arvestades võib süvendamist ja kaadamist pidada tegevuseks, mis ei ole järve elupaiga säilitamise eesmärkide ja meetmetega vastuolus. Olemasoleva, kasutuses oleva kanali süvendamisel ja materjali kaadamisel järve on järve veekeskkonnale ja eriti põhjaelustikule küll mõningane negatiivne mõju, kuid ühekordne tegevus piiratud alal ei muuda eeldatavalt olulisel määral Peipsi järve omadusi ning ei ohusta järve seisundit.

Liigid

Kaitsekorralduskava järgi on Emajõe suudme piirkond Peipsi läaneranniku kalastiku seisukohast kõige liigirikkam ala. KMH aruande järgi kuulub Emajõe suue koos Pedaspää lahega Eesti värvate piirkonna ja Värskla lahe kõrval järve Eestipoolse osa kolme tähtsama kalade kudeala hulka.

Peipsiveere loodusala kaitse-eesmärgiks olevatest liikidest võib tegevus mõjutada tõugja (*Aspius aspius*), vingerja (*Misgurnus fossilis*), võldase (*Cottus gobio*) ja hingi (*Cobitis taenia*) soodsat seisundit. Nende liikide elupaigana on keskkonnaregistris registreeritud nii otsene tegevuse piirkond kui ka ülejäänud järv.

Tõugjas

Kogu levila ulatuses Eestis suhteliselt vähearvukas röövtoiduline karpkalalane. Esineb arvukamalt Peipsi järves ja Võrtsjärves ning nende järvedega seotud suuremates jõgedes. Koeb mõõduka- või kiirevoolulistes liivase või kruusase põhjaga jõelõikudes. Jäävabal perioodil tegutseb pinnakihi, talvel sügavamates kohtades. Esimesel eluaastal toitub peamiselt zooplanktonist, hiljem on ta röövtoiduline (toiduks viidikas, särg, latikamaimud, ahven ja kiisk). KMH aruande järgi on Peipsi järve lõunaosas, Emajõe suudme ümbruses, küllalt tavaline.

Tõugjas teeb oma elutsükli jooksul pikki rändeid. Liigi kaitse seisukohalt on esmatähtis tagada kudealade säilimine ja rändeteede avatus. Tõugja tegevuskavas toodud ohutegurid toimivad peamiselt jõgedel (hüdromorfoloogilise ja füüsilise kvaliteedi halvenemine; hüdrololoogilise režiimi ja veekvaliteedi halvenemine, kopra tegevus). Veekvaliteet ei ole tegevuskava järgi Eesti tingimustes tõugja arvukust limiteerivate tegurite hulgas praegu olulisel kohal. Toiduobjektide vähenemine (tingituna veekogu seisundi degradeerumisest) on samuti mõjutegurina väike.

Tõugja tegevuskava järgi kuulub Peipsiveere tõugjale oluliste loodusala hulka. Loodusala on seotud kaitse-eesmärgiks, et tõugja elupaigad on säilinud.

Hink

Väike põhjakala, elab selgeveelistes veekogudes liivasel või savisel põhjal, peamiselt järvede sisse- või väljavoolude piirkonnas. Koeb maist juulini madalas vees taimetihnikutes. Toitub

väikestest põhjaloomadest ja detriidist. Ohuteguriks on veetaseme muutmine, jõgedes ka süvendamine ja sirgeks kaevamine. KMH aruande järgi on leitud ka Peipsi järvest, ka Praaga ümbrusest, süvendatav kanal võib olla hingu elupaigaks (kuid mitte koelmualaks), kuid see moodustab sarnastest aladest tühise osa.

Võldas

Asustab veekogudes tavaliselt kivise põhjaga alasid. Tavaline vooluvetes, peamiselt kärestike ja kiire või mõõduka vooluga jõelõikudes, kuid ka Peipsi järves. Koeb aprilli lõpus või mai alguses. Kaitsekorralduskava andmetel on Peipsiveere loodusalal pigem juhukülaline. Kaitse-eesmärki ei ole seatud, leviku täpsustamiseks on vajalik inventuur. KMH aruandes on märgitud, et võldas on jõekala, kes satub järve juhuslikult.

Vingerjas

Põhjaeluviisiga, elab mudase põhjaga, sooja ja madala veega taimerohketes kohtades. Laiemalt levinud Emajões ja Peipsi järves, põhiline elupaik on kaldaäärne tsoon. Koeb aprilli lõpus ja mais. KMH aruandes on märgitud, et süvendustööd ei ohusta vingerja elu- ega kudepaiku. Peipsiveere loodusalale on kaitse-eesmärgiks seatud vingerja elupaikade säilimine.

KMH aruandes on ekspert V. Vaino hinnanud, Eesti Värava kanali süvendamine ja materjali kaadamine Peipsi järve kalastiku koosseisu ei mõjuta, sest mõjutatavad alad ei ole suured ega erine millegi poolest vahetusse naabrusesse jäävatest aladest (kalade elupaikadest).

Tegevuse võimalik mõju Peipsiveere linnuala kaitse-eesmärkidele

Peipsiveere linnualal kaitstakse 31 liigi isendite elupaiku.

Kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*)

Paigalind. Põhitoiduks on valgejänes, teder ja metsis. Loodusalal asustavad 2 haudepaari rabasaari Emajõe Suursoos.

Merikotkas (*Haliaeetus albicilla*)

Vanad merikotkad on valdavalt paigalinnud. Põhiliseks toiduks on veelinnud (pardid, pütid, kajakad) ja kalad. Loodusalal asustavad merikotka 8-10 haudepaari peamiselt suuri rabasaari Emajõe Suursoos.

Kalakotkas (*Pandion haliaetus*)

Saabuvad pesitsusaladele kevadel juba enne veekogude jääst vabanemist. Toituvad pea eranditult kalast. Pesa on enamasti lagesoos üksikul puul. Loodusala soostikus pesitseb 4-5 haudepaari.

Suur-konnakotkas (*Aquila clanga*)

Loodusalal asuvad pesitsuspaigad ei ole teada, kuid liigi esinemine on alal tõenäoline.

Must-toonekurg (*Ciconia nigra*)

Eelistab pesapaigana inimtegevusest kaugel, jõgede läheduses asuvaid puistuid. Toitub peamiselt oja- ja kraavidel ja kalakasvatustes, toit koosneb esmajoones väikestest kaladest. Pesitseb loodusalast väljas ja kasutab kaitseala osaliselt toitumisalana.

Väikepistrik (*Falco columbarius*)

Vähearvuka ja hajusa levikuga liigi jaoks on Peipsiveere soostik 1-2 haudepaariga Euroopa mastaabis väga oluline pesitsusala. Pesa teeb puu otsa, rabas ka maapinnale. Toitub enamasti väikestest lindudest.

Hüüp (*Botaurus stellaris*)

Stabiilse arvukusega haudelind, pesitseb ainult suurtes roostikes, pesa ehitab madalaveelisse, harvem veeta roogu. Toiduks on enamasti kalad, konnad ja putukad. Alal pesitseb 15-20 haudepaari. Ohuks on roostike kinnikasvamine (veesilmade kadumine).

Rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*)

Pesitseb eelistatult kõrges, tihedas ja eelistatult laiaulatuslikus roostikus. Loodusalal on 100-150 haudepaari. Ohuteguriks on roostike kinnikasvamine.

Roo-loorkull (*Circus aeruginosus*)

Pesitseb roostikes, pesa roolademel. Toitub kuni pardisuurustest vee- ja rannikulindudest ja nende poegadest, kahepaiksetest ja pisiimetajatest, eeskätt närilistest. Peipsiveerel 15-20 haudepaari. Ohustab roostike kinnikasvamine (veesilmade kadumine).

Mustviires (*Chlidonias niger*)

Eestis ebaühtlase levikuga väiksearvuline haudelind. Elupaikadeks on madalaveelised mudase põhjaga püsi- ja ajutised veekogud ning märgalad. Pesa võib ehitada nii veest välja ulatuvatele rohumätastele ja mudapaljanditele kui ka ujuvale surnud taimede lasundile. Põhitoiduks on suuremad putukad ja teised selgrootud, aga püüavad veest ka kalu ja konnakulleseid. Peipsiveerel pesitseb 150-250 haudepaari. Mustviired pesitsevad veetaimestikus ja nende pesitsuskoloonia asukohas ei tohi seda eemaldada.

Väikekajakas (*Larus minutus*)

Pesitsevad enamasti kolooniana roostikes ja veekogude kalda-aladel. Toituvad putukatest ja veepinnalt nopitud veeloomakestest. Alal pesitseb 200-400 haudepaari. Pesitsuskoloonia asukohas ei tohi veetaimestikku eemaldada.

Naerukajakas (*Larus ridibundus*)

Elupaigaks on veekogude kalda-alad ja roostikud. Alal pesitseb 1000-1300 haudepaari.

Täpikhuik (*Porzana porzana*)

Luha- ja roostikulinnustiku esindaja. Pesa maapinnal, mõnel veest ümbritsetud mättal. Kaitsealal pesitseb 10-20 haudepaari.

Rohunepp (*Gallinago media*)

Loodusalal luhalinnustiku esindaja. Harva esinev haudelind, kelle arvukus on pidevalt vähenenud. Kaitsealal pesitseb 3-5 haudepaari.

Mudanepp (*Lymnocyptes minimus*)

Varjatud eluviisiga haudelind, kes pesitseb rabades ja siirdesoodes. Pesa ehitab mättale. Alal on hinnanguliselt 1-3 haudepaari.

Suurkoovitaja (*Numenius arquata*)

Haudelind, kes asustab mitmesuguseid avamaastikke (sh jõeluhad, põllumajandusmaastik, aga ka lagerabad ja sood). Alal on hinnanguliselt 60-80 haudepaari.

Teder (*Tetrao tetrix*)

Paigalind, Peipsiveerel 100-200 haudepaariga madal- ja siirdesoodes tüüpiline liik.

Hallõgija (*Lanius excubitor*)

Kohatise levikuga stabiilse arvukusega haudelind. Soostikus (puis- ja põõsassoos) pesitseb 15-20 haudepaari.

Punaselg-õgija (*Lanius collurio*)

Arvukas haudelind, eelistatud elupaigaks on avatud ja poolavatud maastikud, sh põõsasniiud ja puisrabad. Toitub valdavalt erinevatest putukatest, harvem ka teistest selgrootutest, konnadest, sisalikest, linnupoegadest ja hiirtest. Alal pesitseb 80-100 haudepaari.

Vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*)

Pesitseb pool-avamaastikel, hajusate puudega võsas, jagab elupaika ja territooriumit punaselg-õgijaga. Alal pesitseb 30-50 haudepaari.

Väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*)

Eestis ebaühtlaselt levinud haudelind, pesitseb erinevates metsaelupaikades, sageli veekogu lähedal. Toitub valdavalt putukatest. Peipsiveerel arvukas.

Öösorr (*Caprimulgus europaeus*).

Pesitseb peamiselt liivase pinnasega hõredais männikuis, hõreda puistuga rabades. Toitub suurematest lendavatest putukatest.

Väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*)

Väikeluik on Peipsil tervikuna ja Peipsiveere looduslal suurima kaitseväärtusega linnuliigiks. Väikeluiged saavad aprilli lõpus ja mai alguses, peatuvad lühikest aega. Sügisrände ajal (oktoobri algusest novembri keskpaigani) on Peipsi järve rannik väikeluige peatuspaigana väga tähtis. Linnud koonduvad rändel madalveelisse kaldavööndisse, kus ta toituvad valdavalt kaelus-penikeele võrsetest ja risoomidest ning eriti kamm-penikeele sigipungadest. Arvukus sõltub veetasemest, see on kõrge madalveelistel aastatel. Kuna väikeluik ulatub toidu järele küünitama kuni 85 cm sügavuseni, on veetasemest oluliselt toidu kättesaadavus. Peipsiveere on Euroopa mastaabis väikeluigele väga oluline rändeaegne peatuspaik; ta moodustab siin sügisei rahvusvahelise tähtsusega rändekogumeid (alal on rände ajal kuni 800 väikeluike).

Liigi olulisemad ohutegurid on: 1) Häirimine. Kuna väikeluigele sobiv madalaveeline osa rannikul on suhteliselt kitsas, siis toituvad luiged väga lähedal rannikule ja on häirimise suhtes äärmiselt tundlikud (eriti kevadrändel); 2) Toitumisalade seisundi halvenemine. Väikeluiged sõltuvad rände ajal väga oluliselt heast rändepeatuskohast, kus oleks kättesaadav kõrge proteiinisaldusega toit. Lisaks muutustele maakasutuses ohustab veekogude eutrofeerumine, mis põhjustab roostiku pealetungi.

Sinikael-part (*Anas platyrhynchos*)

Laia levikuga, pesitseb igasugusel veekogudel, muuhulgas rohketoitelistel järvedel ja soodel. Pesa on enamasti maapinnal. Peipsiveerel on 50-100 haudepaari. Peatuvad ka nii kevad- kui ka sügisrändel ja moodustavad suvel sulgimisseltsinguid. Rändel sinikael-pardid koonduvad augustis koos teiste ujupartidega (piilpart ja rägapart) jõgede suudmetesse ja Piirissaare lahtedesse, saavutades suurima arvukuse septembri lõpus.

Rägapart (*Anas querquedula*)

Elupaigaks on veekogude kalda-alad, pesa on maapinnal. Peipsiveerel pesitseb 10-20 haudepaari. Moodustavad ka maakondliku tähtsusega rändekogumeid (rändel peatub kuni 400 isendit), koonduvad jõgede suudmetesse ja Piirissaare lahtedesse.

Suur-laukhani (*Anser albifrons*)

Saabuvad aprilli algul ja peatuvad mai keskpaigani. Moodustavad ühiseid rändekogumeid rabahanega. Olulised toitumisalad asuvad Räpina ja Varnja põllumassiividel ja poldritel, kaitsealal on teada hanede ööbimis- ja puhkealad (sh Lämmijärv, Koosa järv).

Rabahani (*Anser fabalis*)

Saabuvad aprilli algul ja peatuvad mai keskpaigani. Moodustavad ühiseid rändekogumeid suur-laukhanega. Olulised toitumisalad asuvad Räpina ja Varnja põllumassiividel ja poldritel, kaitsealal on teada hanede ööbimis- ja puhkealad (Lämmijärv, Koosa järv).

Punapea-vart (*Aythya ferina*)

Asustab toitainerohkeid madalaid veekogusid, pesa enamasti kaldal, harvem ka madalas vees. Peamiselt taimetoitlased, kuid söövad võimalusel ka veeputukaid ning pisemaid kalu. Alal pesitseb 10-20 haudepaari. On ka kaitseväärtusega rändlind. Kuulub arvukaimate kevadiste järvel peatujate hulka koos merivardi, tuttvardi ja sõtkaga. Sukelpartide - vartide ja sõtka koondumist alale mõjutab rändkarbi suur biomass ja hea kättesaadavus.

Tuttvart (*Aythya fuligula*)

Eesti arvukamaid sukelparte, pesitseb taimevaestel selgeveelistel järvedel, vesistes soodes, aeglase vooluga jõgedel. Pesa maapinnal. Alal on 30-50 haudepaari. Tuttvart on üks arvukamaid kevadisi peatujaid Peipsi järvel. Koondumist mõjutab rändkarbi suur biomass ja hea kättesaadavus siinses akvatooriumis.

Sõtkas (*Bucephala clangula*)

Eestis arvukas läbirändaja ja vähearvukas pesitseja (eeskätt selgeveeliste vähetoiteliste metsajärvede ja vooluvete läheduses). Pesa enamasti puuõõnsuses. Kevadine läbiränne toimub märtsist maini, sügisene ränne augusti lõpust oktoobri lõpuni. Toitub peamiselt putukatest, molluskitest ja koorikloomadest. Sõtkas koondumist alale mõjutab samuti rändkarbi suur biomass ja hea kättesaadavus siinses akvatooriumis. Sügiseti moodustab Peipsiveerel maakondliku tähtsusega rändekogumeid - kuni 1 600 isendit.

Väikekoskel (*Mergus albellus*)

Mõnel aastal kuulub väikekoskel arvukaimate kevadiste järvel peatujate hulka, keda võib kohata Emajõe suudmealal. On kalatoidulistest lindudest, keda peatub rändel arvukalt, kaitsekorralduslikult olulisim, toiduks on valdavalt peipsi tint. Sügisel peatuvad sageli kuni jääkatte tekkimiseni.

Arvestades linnuliikide pesitsemis- ja toitumiseelistusi ja rändemustreid, võib hinnata, et kavandatav tegevus võib mõjutada neid linnuala kaitse-eesmärgiks olevaid liike, kes pesitsevad järve rannikul maismaal või madalas vees ja roostikus ja toituvad järvel ning liike, kes kasutavad akvatooriumi peatumiseks ja toitumiseks rände ajal: hüüp, mustviires, roo-loorkull, väikeluik, merikotkas, väikekajakas, väikekoskel, kalakotkas ja täpikhuik ning rästas-roolind, sinikael-part, rägapart, suur-laukhani, rabahani, punapea-vart, tuttvart, sõtkas ja naerukajakas.

Keskkonnaregistri andmetel on Eesti Värava kanali lähikonnas registreeritud merikotkas (Piirissaare edelaosas, Meerapalu soos), kalakotkas (rannikul Kilaski soos, Peräjärve soos), mustviires (Piirissaare läänerrannikul väikesaartel ja Tsigalahe põhjaosas ja edelas Uhtinõna juures (Liitesaar ja Sakinukk)). Uhtinõnal on registreeritud roo-loorkull, hüüp, täpikhuik, punaselg-õgija, rannikul veidi põhja pool veel hüüp ja väikekajakas.

Eeldatavalt linnud ei pesitse vahetult süvendatava kanali alal ja samuti kaadamisalal, kuid pesitsusalad jäävad siiski kanali lähedusse. KMH aruandes on piirkonnaga seotud haudelindudest esile toodud kõrge kaitseväärtusega liigid, kes pesitsevad vahetult laevakanali

süvendustööde mõjualal järve ääres või toituvad järvel - hüüp, merikotkas, kalakotkas, roo-loorkull, väikekajakas, naerukajakas ja mustviires. Merikotka kohta märgitakse, et piirkonnas loendatakse regulaarselt saagijahil 30-40 isendit.

Ka tuuakse KMH aruandes esile, et siinne piirkond (Piirissaar koos Lämmijärve põhjaosaga) on konkurentsilt kõige enam veelindude poolt kasutatav rändepeatusalala kogu Peipsi-Pihkva järve akvatooriumis. Võtmeliikidest peatub kevadrändel ohtralt tuttvarte, sügisrändeaegne arvukus on oluliselt madalam. Vardid koonduvad alale, kuna siin on toidubaas – rändkarbi suur biomass ja hea kättesaadavus. Sügisrändel toitub rändkarbist arvukalt ka sõtkas. Sügiseti moodustab rahvusvahelise tähtsusega rändekogumeid väikeluik, arvukad on sügisrändel ka tuttpütt ja väikekoskel. See on üks sobivamaid alasid ka rägapardile.

Eksperdid A. Kuresoo ja L. Luigujõe on toonud välja olulisemad ohu- ja riskifaktorid pesitsevatele ja läbirändavatele lindudele. Süvendustöödega kaasneb: 1) veelindude toitumisvõimaluste halvenemine (toidu kättesaadavuse vähenemine) süvendustööde vahetus läheduses. Nii kalatoiduliste lindude (pütid, kosklad, kotkad, kajaklased) puhul, kuid eriti sukelpartide (vardid, sõtkas) puhul. Tegu on olulise negatiivse mõju ohuga, kuid seda on võimalik vähendada või ära hoida, kui tööd planeeritakse ajavahemikku 1. juunist 1. detsembrini. 2) veelindude toidubaasi osaline hävimine (limuste biomassi ajutine vähenemine vahetult tööde piirkonnas; tööde pikem järelmõju – limuste kättesaadavuse halvenemine (mõjustatava akvatooriumi suurus sõltub hoovuste ja lainetuse iseloomust tööde käigus). Negatiivne mõju on hinnatud mõõdukaks, kuid mõju ei ole välditav. 3) veelindude häirimine. Negatiivne mõju on hinnatud väikeseks. Häirimise mõju väheneb, kui tööd tehakse ajavahemikus 1. juunist 1. detsembrini. 4) võimalik veereostuse oht (õlid ja nafta) ja sellega kaasnev veelindude sulestiku kahjustamine. Meetmeks on keskkonna- ja ohutusnõuete range järgimine.

Kaadamisega kaasneb: 1) veelindude toidubaasi osaline vähenemine (limuste biomassi ajutine vähenemine). Negatiivne mõju on hinnatud mõõdukaks, seda saaks osaliselt vähendada kaadamisega „hoovustevabasse“ piirkonda. 2) toidu kättesaadavuse vähenemine (vee hägustumine), millel on väike negatiivne mõju. 3) häirimine. Väike negatiivne mõju, mis ei ole välditav.

Seega on võimalik negatiivset mõju kanali piirkonnas pesitsevatele liikidele vähendada tööde planeerimisega väljapoole pesitsusaega. Rändel peatuvad linnud saavad häirimise korral liikuda naaberaladele, kus häiring on väiksem või puudub. KMH-s määratud kaadamiskoht on valitud arvestusega, et see on lindude pesitsemisaladest ning rändepeatuspaikadest piisavalt kaugel.

Kokkuvõtvalt konstateerivad eksperdid, et süvendustööd võivad kahjustada oluliselt mõjualal pesitsevate ja rändel peatuvate lindude toidubaasi ja sellega seoses ka nende pesitsusedukust mõjualal või väljaspool seda (rändlinnud). Materjali kaadamine Peipsi järves võib kaasa tuua mõõduka negatiivse mõju. Välja on toodud meetmed, mis negatiivset mõju vähendavad, sh nõue mitte alustada töödega enne 1. juunit, andes kevadrändel massilistele linnuliikidele võimaluse viia end edasirändeks ja pesitsemiseks vajalikku konditsiooni. Põhjakooslused taastuvad ekspertide hinnangul 1-3 aasta jooksul, seega on eeldatavalt tegemist toidubaasi ajutise vähenemisega.

Kokkuvõtvalt võib järeldada, et süvendatava Eesti Värava laevakanali piirkonnas on küll sobivaid elupaiku ja rändeaegseid peatuspaiku linnuala kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele ning süvendustöödega (ja kaadamisega) kaasneb teatud mõju (toidubaasi vähenemine, häirimine), kuid mõju on võimalik vähendada, kui järgitakse taotluses nimetatud tingimusi. Töödega ei kaasne eeldatavalt pöördumatut negatiivset mõju linnuala kaitse-eesmärgiks

olevatele liikide soodsale seisundile, kuna ilmnevad mõjud on lühiajalised (häiring) või pöörduvad (toidubaas taastub).

4. Eelhindangu järelendus

KeHJS § 29 lg 2 kohaselt võib tegevusloa anda, kui seda lubab Natura 2000 võrgustiku ala kaitsekord ning otsustaja on veendunud, et kavandatav tegevus ei mõjuta ebasoodsalt selle Natura 2000 võrgustiku ala terviklikkust ega kaitse-eesmärki.

Eeltoodut arvesse võttes ja arvestades, et Eelhindamise eesmärk oli välja selgitada projekti võimalik mõju Natura 2000 alale ning hinnata, kas on võimalik objektiivselt järeldada, et kavandatava tegevusel ei ole ebasoodsat mõju ala kaitse-eesmärkidele. Ala kaitse-eesmärgid on saavutatud, kui ala terviklikkus on säilitatud. Ala terviklikkuse all mõeldakse eelkõige ala ökoloogiliste funktsioonide (liigisestest ja -vaheliste suhete, toiduahela jt funktsioonide) toimimist viisil, mis tagab pikas perspektiivis liigi isendite piisava arvukuse neile sobivates elupaikades ning elupaigatüüpide normaalse suksessiooni, väliste mõjude talumise ja jätkuva uuenemise ning taoline ala vajab minimaalset inimesepoolset abi väljaspool süsteemi.

Hinnangu kujundamisel lähtuti olemasolevatest andmetest ja asjaolust, et tegemist on olemasoleva, pikki aastaid kasutuses olnud laevakanali korduva hooldussüvendamisega. Järve elustikule negatiivse mõju vähendamise nõuded on seatud 2007. aasta KMH käigus, mille koostajad on valdkonna parimad eksperdid ja loa taotleja on neid arvestanud. Eesti Värava laevateed on ka varasemalt süvendatud, seega on kanali kasutamise ja varasema süvendamisega kaasnev mõju avaldunud juba enne ala arvamist Natura linnu- ja loodusalade hulka. Keskkonnaametile ei ole teada varasema süvendamisega seonduvaid negatiivseid mõjusid veekogule tervikuna. 2013. a koostatud kaitsekorralduskava ja selle raames tehtud linnustiku ülevaade (koostajad KMH koostamisel linnustiku ekspertidena osalenud A. Kuresoo ja L. Luigujõe) ei kajasta negatiivseid muutusi võrreldes KMH koostamise ajal valitsenud olukorraga. Taotletud süvendamise ja kaadamise maht ei ole suurem kui KMH käigus hinnatud maht.

2007. a keskkonnamõjude hindamise ekspertgrupi lõppseisukoht on, et arvestades KMH-s hinnatud negatiivsete keskkonnamõjude iseloomu ja ulatust võib eeldada, et KMH objektiks oleva Eesti Värava laevakanali süvendamisega ei kaasne märkimisväärt negatiivset mõju Natura 2000 võrgustiku aladele ja liikidele, kui peetakse kinni KMH-s toodud leevendusmeetmetest. Eeltoodud analüüsi alusel võib järeldada, et ei ole alust eeldada, et taotletud kordussüvendamisega kaasneks Natura ala kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele ning järve seisundile täiendav oluline mõju.

Tööde tegemisel tuleb arvestada järgmiste tingimustega:

1. Järveelustikule avalduva negatiivse keskkonnamõju vältimiseks ei tohi Eesti Värava kanali süvendustöid teha 1. märtsist kuni juuni lõpuni ja ning novembris-detsembris.
2. Vältimaks süvendamisel tekkiva heljumi levikut Eesti-Vene piirini Lämmijärves ja sellega kaasnevat piiriülest mõju, tuleb süvendustööd peatada üle 12 m/sek loode- ja läänetuulte korral. Vähendamaks süvendamisel ja ammutatud pinnase käitlemisel üleliigseid keskkonnariske, on vajalik pidada kinni kõigist vastavatest hüdrotehnilisi töid reguleerivatest nõuetest ja heast ehitustavast. Perioodil juuni-oktoober tuleb peatada kaadamine üle 12 m/sek tuulega sektorist NE-SE, et minimiseerida heljumi massilist taassettimist kalade kudesubstraadile ning sektorist SW-NW minimiseerimaks piiriülese mõju.
3. Tööde tegemiseks kasutada töökorras tehnikat, vältida tuleb pinnase- ja veereostust.

4. Eemaldatud sete tuleb laotada taotluses toodud asukohta.
5. Tööde tegemisel arvestada Eesti Värava ja Praaga kanalite süvendamise keskkonnamõju hindamine. TÜ Eesti Mereinstituut, töö nr LP1MI060154. Tallinn, 2007.

II. MENETLUSOSALISTE ÄRAKUULAMINE

KeHJS § 11 lõike 2² alusel saatis Keskkonnaamet 12.03.2026 kirjaga nr DM-135539-2 keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise otsuse eelnõu koos eelhinnangu ja veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu eelnõuga registreeringu taotlejale seisukoha küsimiseks. Transpordiamet vastas 13.03.2026 kirjaga nr DM-135539-3, et ei oma ettepanekuid ja märkuseid eelnõudele.

III. OTSUSTUS

Lähtudes eeltoodust, veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringu taotlusest, arvestades KeHJS § 3 lõike 1 punkti 2, § 6 lõike 2 punkti 22, § 9 lõiget 1, § 11 lõikeid 2, 2², 2³, 4, 8 ja 8¹, § 12 lõige 1¹ punkti 1, Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõiget 1 ja § 15 punkti 8, keskkonnaministri 16.08.2017 määrust nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

3.1.Jätta algatamata keskkonnamõju hindamine Transpordiameti veekeskkonnariskiga tegevuse taotluse menetluse raames.

3.2.Täiendavad keskkonnauuringud ei ole vajalikud, samuti kavandatava tegevuse erisused ja keskkonnameetmed muidu ilmnedava võiva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks.

(allkirjastatud digitaalselt)

Karina Laasik
juhtivspetsialist
veeosakond

Marko Petrov
spetsialist
veeosakond